

Mišljenje UPFBiH o obaveznosti primjene kolektivnog ugovora i obavezama radnika za djelatnost građevinarstva u FBiH

Pitanje glasi: Da li se Kolektivni ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i radnika za djelatnost građevinarstva u FBiH („Službene novine FBiH“ broj 80/21) primjenjuje na kompanije iz oblasti građevinarstva koje nisu članice Udruženja poslodavaca FBiH?

Navedeno pitanje je definisano u sljedećim propisima:

Prema članu 142. Zakona o radu („Sl. novine Federacije BiH“ broj 26/2016, 89/2018, 23/2020 – odluka US i 49/2021 – dr. zakon), **Kolektivni ugovor je obavezan za strane koje su ga zaključile, kao i za strane koje su mu naknadno pristupile.**

Kolektivni Ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i radnika za djelatnost građevinarstva u FBiH („Službene novine FBiH“ broj 80/21) **potpisan je na osnovu člana 137., 138. stav 2. i 141. Zakona o radu FBiH od strane Udruženje poslodavaca FBiH – Grupacije poslodavaca za djelatnost građevinarstva i Sindikata građevinarstva i industrije građevinskog materijala BiH.**

Prema članu 3. Kolektivnog ugovora, navedeni kolektivni ugovor se primjenjuje na sve kompanije za djelatnost građevinarstva koje su registrovane u djelatnostima sa šiframa 41-43 prema Klasifikaciji djelatnosti BiH 2010 („Službeni glasnik BiH“ broj:47/10), bez obzira na strukturu vlasništva i bez obzira da li su ili nisu članice Udruženja poslodavaca FBiH.

Navedena odredba je u skladu sa članom 11. i članom 14. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda koja je sastavni dio Ustava BiH.

Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u članu 11. definiše da svako ima pravo na slobodu udruživanja s drugima, uključujući pravo da osniva sindikat i učlanjuje se u njega radi zaštite svojih interesa, te da se ova prava neće ograničavati. Članom 14. je propisano da je uživanje prava i sloboda predviđenih u ovoj konvenciji zagarantovano, bez diskriminacije po bilo kom osnovu, kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status, **odnosno zabranjuje se diskriminacija svakog prava koje zakon predviđa.**

U članu II/2 Ustava BiH utvrđeno je da se prava i slobode koje su propisane Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenim protokolima direktno primjenjuju u BiH, te da ovi akti imaju prioritet nad svim drugim zakonima.

Član 3. Kolektivnog ugovora odnosno primjena KU na sve kompanije za djelatnost građevinarstva na teritoriju FBiH je u skladu sa **stavom 3. člana 8. Zakona o radu. Navedenom odredbom propisana je zabrana nejednakog postupanja prema radnicima uzrokovano po osnovu članstva ili nečlanstva u sindikatu kojim se radnik stavlja u nepovoljniji položaj u odnosu na istu ili sličnu situaciju.**

Kolektivni ugovor predstavlja okvir za uređenje radnih odnosa i uslova poslovanja s ciljem postizanja ujednačenih i viših standarda poslovanja u sektoru građevinarstva te ima za cilj suzbijanje nelojalne konkurencije.

Također, primjena Kolektivnog ugovora na sve kompanije iz oblasti građevinarstva je u skladu sa članom 2. Zakona o zabrani diskriminacije prema kojem se pod diskriminacijom smatra svako različito postupanje uključujući svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kojem licu ili grupi lica na osnovu njihove rase, boje kože, jezika, vjere, etničke pripadnosti, invaliditet, starosna dob, nacionalnog ili socijalnog porijekla, veze s nacionalnom manjinom, političkog ili drugog uvjerenja, imovnog stanja, **članstva u sindikatu ili drugom udruženju**, obrazovanja, društvenog položaja i spola, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, spolnih karakteristika, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemogućiti ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi, prava i sloboda u svim oblastima života.

Iz navedenog proizilazi da svako različito postupanje ili neopravdano pravljenje razlike prema jednom licu ili grupi s obzirom na njihova lična svojstva jeste diskriminacija i u pravilu se ogleda u isključivanju, ograničavanju ili davanju prednosti.

Također, postoji niz presuda Europskog suda za ljudska prava koje su bile u korist osoba nad kojima je izvršena diskriminacija po osnovu članstva ili ne članstva u sindikatu odnosno udruženju.

Imajući u vidu da su Kolektivnim ugovorom za djelatnost građevinarstva, definisana minimalna prava radnika (najniža plaća i ostala naknade) koja nisu definisana Zakonom o radu FBiH i koja je shodno Zakonu potrebno definisati Kolektivnim Ugovorom, član 3. Kolektivnog ugovora je u skladu sa Europskom Konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Europskom socijalnom poveljom, Konvencijama MOR-a, Međunarodnim paktom o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima te Ustavom BiH i FBiH.

Uzimajući u obzir sve navedeno naše mišljenje, na osnovu tumačenja propisa ali i sudske prakse, nedvosmisleno je da se Kolektivni Ugovor o pravima i obavezama poslodavaca i radnika za djelatnost građevinarstva u FBiH primjenjuje na sve poslodavce za djelatnost građevinarstva na teritoriju FBiH bez obzira na članstvo ili nečlanstvo u UPFBiH.

Na kraju bitno je napomenuti, da se primjenom Kolektivnog ugovora na sve radnike i poslodavce za djelatnost građevinarstva na jednak i ravnopravan način osigurava minimum radnih prava i obaveza u djelatnosti građevinarstva, socijalna jednakost za sve zaposlene u sektoru, fer tržišna utakmica za sve poslodavce i jednaka obaveza odgovarajućih uplata poreza, doprinosa i ostalih davanja.